

January 28, 2013

**Anthologie van de privacy. Overzicht van artikels,
wetgeving en rechtspraak over privacy- en
persoonsgegevensbescherming voor België tot
1998**

Serge Gutwirth
Paul De Hert

Anthologie privacy

*Overzicht van artikels,
wetgeving en rechtspraak
over privacy- en
persoonsgegevensbescherming
voor België tot 1998*

Paul De Hert
en Serge Gutwirth

Anthologie privacy

*Overzicht van artikels,
wetgeving en rechtspraak
over privacy- en
persoonsgegevensbescherming
voor België tot 1998*

ASP

Coverontwerp: Frisco, Oostende
Boekverzorging: theSWitch, Antwerpen
Druk: Wilco, Amersfoort

© 2013 ASP nv (Academic and Scientific Publishers nv)
Ravensteingalerij 28
B-1000 Brussel
Tel. + 32 (0)2 289 26 50
Fax + 32 (0)2 289 26 59
info@aspeditions.be
www.aspeditions.be

ISBN 978 90 5718 257 0
NUR 820 / 822
Wettelijk depot D/2013/11.161/011

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, op elektronische of welke andere wijze ook, zonder voorafgaande, schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

Woord vooraf	7
I. Supranationale geschiedenis van de gegevensbescherming	9
II. Belgische geschiedenis van de gegevensbescherming	18
III. Geschiedenis van de Belgische Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer	47
IV. Geschiedenis van de 'rechtspraak' van de Belgische Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer	54
Verantwoording	57
Doeltreffend zoeken op de anthologiewebsite	61
Sitemap	63

Woord vooraf

Geachte lezer

De tijd staat niet stil, ook niet in de wereld van privacy, gegevensverwerking en -bescherming.

Op Belgisch niveau kan bijvoorbeeld verwezen worden naar de Wet van **26 februari 2003** die de basiswet van **8 december 1992** wijzigt en die de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer organisatorisch enerzijds instelt bij de Kamer van Volksvertegenwoordigers en anderzijds de bevoegdheden ervan uitbreidt. De Commissie krijgt zo een centraliserende rol in alles wat met gegevenstransfers uit overheidsbronnen te maken heeft door de oprichting van sectorale comités in haar schoot. Deze comités dienen, elk in een bepaalde overheidssector of op een bepaald overheidsniveau, op bindende wijze te beslissen over de mededeling van persoonsgegevens uit de betrokken sector of het betrokken niveau.

Op Europees vlak legt de Europese Commissie op **25 januari 2012** een voorstel op tafel voor een herziening van de in haar ogen verouderde Europese Privacyrichtlijn 95/46/EG. Dit voorstel zal, als het wordt aangenomen, een aantal ingrijpende wijzigingen met zich meebrengen op het gebied van privacy en gegevensverwerking, om te beginnen al wat de keuze van het rechtsinstrument zelf betreft: een verordening die rechtstreeks van toepassing wordt op alle EU-lidstaten. Dit zou dus fundamenteel verschillen met de huidige situatie waarbij de Europese regelgeving in elke EU-lidstaat apart ten uitvoer is gelegd.

Toch was de aanblik inzake privacy, gegevensverwerking en -bescherming ooit anders.

Hoe heeft deze materie zich in de loop van de tijd dan ontwikkeld, inzonderheid in België? En wat waren de meest markante mijlpalen in dit groeiproces?

Dit boekje, getiteld *Anthologie privacyrecht tot 1998*, beperkt zich tot een grove schets van de ontwikkelingen inzake de bescherming van de privacy tot **1998**. In dat jaar werd de Wet van **8 december 1992** hervormd door de Wet van **11 december 1998 tot omzetting van de Richtlijn 95/46/EG van 24 oktober 1995 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrij verkeer van die gegevens. Er wordt achtereenvolgens teruggeblikt op de geschiedenis van internationaal (I) en Belgisch (II) privacyrecht, de institutionele historiek van de Belgische Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer (III) en de evolutie in haar rechtspraak (IV). Het boekje vormt eigenlijk een samenvattend relaas van de meer uitgebreide achtergrondteksten die op de anthologiewebsite van de Commissie werden gepubliceerd, die tevens een bibliografie bevat.**

Laat u zich meevoeren op de golven van deze tijdreis.

Paul Thomas

Voorzitter van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer (**1992-2004**)

I. Supranationale geschiedenis van de gegevensbescherming

Algemeen

In de jaren **70** kende de informatie een grote bloei. Er ontstond een arsenaal aan nieuwe hulpmiddelen om gegevens langs geautomatiseerde weg te verwerken. Een aantal juristen en overheidsinstanties maakte zich dan ook zorgen over de risico's die de geautomatiseerde gegevensverwerking voor de persoonlijke levenssfeer van de burgers meebracht.

Naast de Duitse deelstaat Hessen voerde in de jaren **73-85** een aantal andere landen een regelgeving voor de bescherming van de persoonsgegevens in, zoals Zweden, Noorwegen, Denemarken, Oostenrijk, Frankrijk en Luxemburg.

Daarmee gingen deze landen in op de vooruitstrevende aanbevelingen en resoluties van de Raad van Europa, die steeds het voortouw heeft genomen inzake de bescherming van de mensenrechten.

Deze aanbevelingen en resoluties steunden op hun beurt op artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM), dat het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer waarborgt.

In het begin van de jaren **80** zouden de werkzaamheden van de Raad van Europa resulteren in een verdragstekst, met name in het Verdrag van Straatsburg nr. 108 *tot bescherming van personen ten opzichte van de geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens*.

Parallel hiermee werd op internationaal vlak gewerkt aan richtlijnen inzake gegevensbescherming op het vlak van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) en op het vlak van de Verenigde Naties.

Het verdrag van de Raad van Europa zou in het midden van de jaren **90** de weg vrijmaken voor een (bindende) Europese richtlijn, opgesteld binnen die andere belangrijke Europese organisatie, namelijk de Europese Gemeenschap.

Hierna worden de supranationale normen verder uitgespit die op het vlak van de automatische verwerking van persoonsgegevens voor de Belgische rechtsorde van belang zijn geweest in de jaren **80** en **90**. Er wordt daarbij wel abstractie gemaakt van de werkzaamheden in de schoot van de Verenigde Naties, meer bepaald van de Commissie voor de Rechten van de Mens in de Economische en Sociale Raad.

OESO

Op **23 september 1980** gaf de Raad van Ministers van de OESO aan de lidstaten de aanbeveling om de OESO-richtlijnen in het nationale recht te implementeren. De richtlijnen hadden geen juridisch bindende kracht. Zij veruiterlijkten evenwel een consensus over een aantal basisprincipes met betrekking tot het vrije verkeer en de bescherming van persoonsgegevens. Zij werden geacht te kunnen functioneren als algemeen raamwerk voor de ontwikkeling van wetgeving ter zake.

Raad van Europa

In **1972** keurden de Europese ministers van Justitie een resolutie goed die tot gevolg had dat het Comité van Ministers van de Raad van Europa in **1976** een commissie van deskundigen aanstelde. Die

commissie had tot taak de tekst op te stellen van een verdrag voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de behandeling van persoonsgegevens. Zij verrichtte erg belangrijk werk, dat uitmondde in het Verdrag nr. 108 van **28 januari 1981 tot bescherming van personen ten opzichte van de geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens**.

Dit verdrag trad in werking op **1 oktober 1985** en werd expliciet in verband gebracht met de realisatie van het recht vervat in artikel 8 EVRM.

Het Verdrag heeft tot doel het recht op persoonlijke levenssfeer van elke natuurlijke persoon, die zich op het grondgebied van een toetredende staat bevindt, te waarborgen ten opzichte van de geautomatiseerde verwerking van hem betreffende persoonsgegevens.

Het Verdrag nr. 108 betracht – net als de OESO-richtlijnen – een ‘harde kern’ van principes en maatregelen voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer tegenover de geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens in het nationale recht van de toetredende partijen op te leggen en in te voeren. Om begrijpelijke redenen wordt in het substantieel gelijkaardige initiatief van de Raad van Europa meer de nadruk gelegd op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer dan bij de OESO-richtlijnen het geval is. De Raad van Europa leunt immers als organisatie zeer nauw aan bij het EVRM en bij de problematiek van de fundamentele rechten en vrijheden van de mens.

In tegenstelling tot de OESO-richtlijnen heeft het Verdrag nr. 108 een bindend effect, zonder dat evenwel de bepalingen self-executing zijn. Hierdoor kunnen de door het Verdrag toegekende rechten er niet rechtstreeks aan ontleend worden. Het Verdrag nr. 108 voorziet dat elke verdragspartij in zijn intern recht de noodzakelijke maatregelen moet treffen teneinde uitvoering te geven aan de in het Verdrag vervatte principes.

Specifiek stelde het Verdrag van de Raad van Europa de eis dat het pas geratificeerd kon worden als de interne rechtsorde in de nodige maatregelen voorzorg om uitvoering te geven aan de grondbeginselen van het Verdrag. Zonder een nationale wet ter uitvoering van het Verdrag was met andere woorden geen ratificatie mogelijk. België ondertekende het Verdrag op **7 mei 1982**, maar had op dat moment nog geen nationale rechtsnorm uitgevaardigd die het wetskrachtig kon maken.

Het Verdrag van de Raad van Europa heeft ons land, dat achterbleef op het vlak van nationale privacywetgeving, ongetwijfeld geprikkeld om deze wetgeving toch te stemmen.

Ook via andere kanalen zou er buitenlandse druk op o.a. België worden uitgeoefend om de internationale verplichtingen na te komen. Toetreding tot de Schengenverdragen en de Europolovereenkomst werd afhankelijk gemaakt van de ratificatie van het Verdrag nr. 108 en het voorhanden zijn van interne wetgeving.

Europese Gemeenschappen

De problemen met de ratificatie van het Verdrag van de Raad van Europa trokken al snel de aandacht van dat andere Europa, met name de toenmalige Europese Gemeenschap. Sinds **1981** drong deze kleinere, doch machtigere organisatie er bij haar lidstaten op aan het Verdrag nr. 108 van de Raad van Europa te bekrachtigen.

Vanuit de Commissie van de EG en het Europees Parlement werden respectievelijk aanbevelingen en resoluties ter zake uitgevaardigd, zoals bijvoorbeeld de Aanbeveling van de Commissie van **29 juli 1981** *betreffende een overeenkomst van de Raad van Europa ter bescherming van de mens bij de automatische verwerking van op de persoon betrekking hebbende gegevens*, waarbij het de EG-lidstaten werd aanbevolen het Verdrag nr. 108 in de loop van het

jaar **1981** te ondertekenen en voor het einde van **1982** te ratificeren, alsook bijvoorbeeld de resolutie van het Europees Parlement van **9 maart 1982** *over de bescherming van de rechten van het individu in verband met de snelle technische ontwikkeling op het terrein van de informatieverwerking*.

In de herfst van **1990** gaf de Commissie van de Europese Gemeenschappen een mededeling vrij betreffende de bescherming van personen in verband met de behandeling van persoonsgegevens. Het document werd gevolgd door een voorstel van richtlijn dat de beginselen ter zake bevatte.

Sommigen namen het voorstel van richtlijn onder vuur omwille van het, in hun ogen, ingevoerde onevenwicht ten nadele van de wettige belangen van economische actoren en er was ook weerstand tegen de omschrijving van de precieze rechten in het voorstel.

Bepaalde aspecten werden ook voor verbetering vatbaar verklaard door de Vergadering van vertegenwoordigers van de nationale toezichthoudende autoriteiten. Die verzette zich tegen de onderscheiden behandeling van gegevens in de private en publieke sectoren en tegen de zwakke bevoegdheden die aan de Groep voor de bescherming van persoonsgegevens werden toegekend. Een ander punt van kritiek betrof de verzwakking van het vereiste criterium voor de toelaatbaarheid van de doorgave van persoonsgegevens naar derde landen ten opzichte van het criterium gesteld in het Verdrag nr. 108 en de OESO-richtlijnen. Wellicht om conflicten te vermijden met de Verenigde Staten en daar gevestigde bedrijven, werd teruggevallen op de voorwaarde dat er in het land van bestemming een passende (of adequate) bescherming zou worden geboden, en niet langer een equivalente.

Op **24 oktober 1995** kwam de Richtlijn 95/46/EG *betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens* niettemin formeel tot stand. Ze telde 72 overwegingen en

34 artikelen en was verondersteld in de nationale rechtsordes van de lidstaten te zijn omgezet op **25 oktober 1998**.

Artikel 1, eerste lid van de richtlijn stelde het volgende: “*De Lidstaten waarborgen in verband met de verwerking van persoonsgegevens, overeenkomstig de bepalingen van deze richtlijn, de bescherming van de fundamentele rechten en vrijheden van natuurlijke personen, inzonderheid van het recht op persoonlijke levenssfeer*”. De overwegingen 10 en 11 bij deze richtlijn verduidelijkten deze bepaling door te stellen dat de fundamentele rechten en vrijheden moeten worden geëerbiedigd, met name het recht op persoonlijke levenssfeer zoals erkend in artikel 8 van het EVRM en de fundamentele beginselen van het Gemeenschapsrecht. Uitdrukkelijk werd gesteld dat gestreefd wordt naar een hoog beschermingsniveau. Overweging 11 maakte tevens duidelijk dat de in de richtlijn vervatte beginselen zijn bedoeld om de beginselen van het Verdrag van Straatsburg te verduidelijken en te versterken.

De richtlijn is niet van toepassing op de verwerking van gegevens die door een natuurlijk persoon wordt verricht in activiteiten met uitsluitend persoonlijke of huishoudelijke doeleinden of op de verwerking van gegevens in de sfeer van politie en justitie en veiligheidsdiensten.

De richtlijn noemt een aantal kwalitatieve beginselen op die gelden voor alle verwerkingen. Persoonsgegevens moeten eerlijk en rechtmatig worden verwerkt en voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden worden verkregen. Zij moeten bovendien nauwkeurig zijn en zo nodig, worden bijgewerkt.

Daarbovenop moeten ook beginselen inzake de toelaatbaarheid van gegevensverwerking worden nageleefd: de verwerking van persoonsgegevens mag slechts geschieden indien de betrokkene daarvoor zijn ondubbelzinnige toestemming heeft verleend of indien de verwerking noodzakelijk is: 1) voor de uitvoering van een

overeenkomst waarbij de betrokkene partij is; 2) om een wettelijke verplichting na te komen waaraan de voor de verwerking verantwoordelijke onderworpen is; 3) ter vrijwaring van een vitaal belang van de betrokkene; 4) voor de vervulling van een taak van algemeen belang; of 5) voor de behartiging van het gerechtvaardigde belang van de voor de verwerking verantwoordelijke.

De richtlijn bevat bijkomende regels voor bijzondere categorieën verwerkingen. De verwerking van persoonsgegevens waaruit de raciale of etnische afkomst, de politieke opvattingen, de godsdienstige of levensbeschouwelijke overtuiging of het lidmaatschap van een vakvereniging blijkt, alsook de verwerking van gegevens die de gezondheid of het seksuele leven betreffen, zijn in beginsel alleen en uitzonderlijk onder deze strengere voorwaarden toegelaten. Zo is de verwerking van gezondheidsgegevens niet toegelaten tenzij strengere eisen inzake de toestemming worden nageleefd, of wanneer de verwerking noodzakelijk is ter verdediging van de vitale belangen van de betrokkene of voor de doeleinden van preventieve geneeskunde of medische diagnose.

De richtlijn somt ook de rechten van de betrokken burgers op (waarop hier en daar een uitzondering wordt toegestaan): de informatieverstrekking aan de betrokkenen; hun recht op toegang tot de gegevens en het recht op verbetering en in uitzonderlijke gevallen verwijdering. Over het 'recht op verzet' bepaalt de richtlijn dat de betrokkene het recht heeft om er zich bij gerechtvaardigde redenen tegen te verzetten dat hem betreffende gegevens het voorwerp van een verwerking vormen. Hij moet zich tevens kunnen verzetten, op verzoek en kosteloos, tegen de voorgenomen verwerking van gegevens met het oog op direct marketing. Ten slotte moet hij worden ingelicht vóór er gegevens aan derden worden verstrekt voor direct marketing en moet hij het recht hebben zich tegen deze verstrekking te verzetten. De richtlijn kent aan de betrokkenen eveneens het recht toe niet te worden onderworpen aan een besluit waaraan voor hem rechtsgevolgen verbonden zijn of dat hem in aanmerkelijke mate treft en dat louter genomen is op grond van

een geautomatiseerde gegevensverwerking die bestemd is om bepaalde aspecten van zijn persoonlijkheid te evalueren.

Op al deze rechten zijn uitzonderingen mogelijk ter vrijwaring van onder meer de veiligheid van de staat, de landsverdediging, de openbare veiligheid, de vervolging van strafbare feiten, een belangrijk economisch en financieel belang van een lidstaat of van de EU, of de bescherming van de betrokkene.

Twee bepalingen leggen plichten op inzake beveiliging. Eenieder die handelt onder het gezag van de voor de verwerking verantwoordelijke of van de verwerker alsmede de verwerker zelf, die toegang heeft tot persoonsgegevens, mag deze slechts in opdracht van de voor de verwerking verantwoordelijke verwerken. Voorts moet de voor de verwerking verantwoordelijke passende maatregelen ten uitvoer leggen om persoonsgegevens te beveiligen tegen vernietiging, hetzij per ongeluk, hetzij onrechtmatig, tegen verlies, vervalsing, niet-toegelaten verspreiding of toegang.

De richtlijn bevat vervolgens een afdeling met vier artikelen over de aanmelding van verwerkingen van persoonsgegevens. De voor de verwerking verantwoordelijke moet bij de nationale toezichthoudende autoriteit aangifte doen voor wordt overgegaan tot een verwerking van gegevens. Na ontvangst van de aangifte worden door de toezichthoudende autoriteit voorafgaande onderzoeken uitgevoerd naar eventuele risico's voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen. Er moet worden gezorgd voor de openbaarheid van de verwerkingen en de toezichthoudende autoriteiten moeten een register van de aangegeven verwerkingen bijhouden.

De richtlijn regelt ook het doorgeven van persoonsgegevens aan 'derde landen', met name landen buiten de EU. De richtlijn maakt een onderscheid tussen landen met een passend beschermingsniveau en landen zonder een gelijkaardig beschermingsniveau. Het doorgeven van persoonsgegevens van een lidstaat naar een derde land dat een passend beschermingsniveau waarborgt, is toegestaan. Het doorgeven naar een derde land dat geen passend

beschermingsniveau waarborgt, is echter niet toegestaan, met uitzondering van een aantal afwijkingen die beperkend worden opgesomd.

De richtlijn beoogt verder de opstelling van nationale en communautaire gedragscodes aan te moedigen die bestemd zijn om bij te dragen tot de juiste toepassing van de nationale en communautaire bepalingen.

Ten slotte heeft de richtlijn betrekking op landelijke en Europese toezichthoudende autoriteiten. Landelijk moet iedere lidstaat een of meer onafhankelijke autoriteiten belasten met het toezicht op de toepassing op zijn grondgebied van de ter uitvoering van deze richtlijn door de lidstaten vastgestelde bepalingen. Op EU-vlak wordt een Groep voor de bescherming van personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens ingesteld die bestaat uit vertegenwoordigers van de nationale toezichthoudende autoriteiten, vertegenwoordigers van de voor de communautaire instellingen en organen opgerichte autoriteiten en een vertegenwoordiger van de Commissie (de zogenaamde Artikel 29 Groep).

II. Belgische geschiedenis van de gegevensbescherming

Algemeen

De bezorgdheid met betrekking tot de bescherming van personen in verband met het geautomatiseerd gebruik van hun persoonsgegevens heeft in België rond de jaren **70** een wetgevend proces op gang gebracht, waarmee beoogd werd regels op te leggen en beperkingen in te stellen aan zulk gebruik.

Reeds op het einde van de jaren **60** waren er parlementaire initiatieven om burgers te beschermen tegen af luister- en bespiedingspraktijken. De eerste initiatieven gericht op het regelen van databanken gaan terug tot het begin van de jaren **70**.

Eerste wetsvoorstellen en (voor)ontwerpen van wet

Illustratief in dat verband: het wetsvoorstel tot bescherming van de privacy van Baert, Jorissen, Bouwens en Vanhaegendoren dat op **7 oktober 1969** in de Senaat werd ingediend. Daarin werd voorgesteld om een wapenvergunning te eisen op apparatuur voor het af luisteren, bespieden en registreren.

Op **18 juli 1971** werd een eerste wetsvoorstel ingediend met betrekking tot de bescherming van persoonsgegevens en op **8 april 1976** werd dan door de toenmalige minister van Justitie een eerste wetsontwerp over deze materie ingediend in het parlement.

Ook daarna volgden nog wetsvoorstellen en (voor)ontwerpen van wet inzake de bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten

aanzien van gegevensverwerking, maar al deze initiatieven zouden niet leiden tot enige wetgeving.

Gerekend in aantal wetsvoorstellen en -ontwerpen in de periode **1976-1992**, loopt België gegarandeerd aan de kop van het peloton van privacybeschermende staten. Maar gerekend in afdwingbare wetgeving zou het land uiteindelijk een behoorlijke achterstand oplopen.

Niettegenstaande de onderschrijving van de OESO-richtlijnen en de ondertekening van het Verdrag nr. 108, kwam de Belgische wet die een algemene bescherming van de persoonsgegevens tot doel heeft dus laat tot stand, meer bepaald pas op **8 december 1992**.

Dit betekende echter niet dat voordien in België de problematiek van de verwerking van persoonsgegevens en de bijhorende bescherming van de persoonlijke levenssfeer niet kon gevat worden. De verwerking van persoonsgegevens werd of kon juridisch wel degelijk beoordeeld en beschermd worden, meer bepaald via de Grondwet, artikel 8 EVRM, de strafwet en bijzondere wetgeving inzake gegevensbescherming.

Bijzondere wetgeving inzake gegevensbescherming

Algemeen

Het uitblijven van een algemene wet op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer belette inderdaad niet dat er specifieke reglementering werd opgesteld met bepalingen betreffende de bescherming van persoonsgegevens met een beperkt toepassingsgebied.

Vóór **1992** werd een aantal bijzondere wetten voor welbepaalde categorieën van gegevens gestemd (soms met strafbepalingen). Zij blijven beperkt tot een gegevensbank of een bepaalde sector, zoals bijvoorbeeld:

- het Koninklijk besluit nr. 141 van **30 december 1982 tot oprichting van een databank betreffende de personeelsleden van de overheidssector**;
- de Wet van **8 augustus 1983 tot regeling van een rijksregister van de natuurlijke personen**;
- het Koninklijk besluit van **16 december 1987 houdende organisatie en werking van een centrale gegevensbank bij het Fonds voor Arbeidsongevallen**;
- de Wet van **15 januari 1990 tot oprichting en regeling van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid**;
- de Wet van **12 juni 1991 op het consumentenkrediet**;
- de Wet van **19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters en de identiteitskaarten**;
- de Wet van **4 augustus 1992 op het hypothecair krediet**.

Het overzicht toont dat het meestal specifieke, tot het administratief recht behorende reglementeringen betreft die te maken hebben met de automatische verwerking van persoonsgegevens.

Twee belangrijke sectoriële voorlopers van de Wet van **8 december 1992** worden hierna verder uitgediept.

De Wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen

De Wet van **8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen**, hierna Rijksregisterwet, heeft betrekking op een systeem van informatieverwerking dat instaat voor de opname, de memorisatie en de mededeling van informatie betreffende de identificatie van natuurlijke personen.

Via de Rijksregisterwet werd geen nieuw centraal gegevensbestand gecreëerd, doch werd een feitelijke toestand van centrale geïnformateerde verwerking van bevolkingsgegevens geregulariseerd.

Het Rijksregister functioneerde in de praktijk inderdaad reeds sinds **1968**, maar niet alle gemeenten waren erop aangesloten, aangezien de toetreding op vrijwillige en contractuele basis geschiedde.

Dit betekende uiteraard een ernstige hinderpaal voor een daadwerkelijke operationaliteit van het centrale bestand bij de uitwisseling van gegevens tussen de betrokken overheden, die noodzakelijk was vanwege de onderlinge afhankelijkheid van administratieve procedures. Op deze wijze kon het systeem zelfs zijn oorspronkelijke opdracht niet naar behoren vervullen.

De Rijksregisterwet heeft dan ook als hoofddoel alle gemeenten te verplichten bepaalde gegevens centraal te verwerken. Zij komt tegemoet aan de doelstelling van een rationele en optimale aanwending van de computeruitrustingen in de Rijksdiensten.

De databank is voornamelijk het product van een streven naar betere prestaties. Het automatische beheer, met zijn voordelen op het vlak van snelheid en efficiëntie, vormde de motor bij uitstek, terwijl de bekommernis voor de problematiek van de privacy slechts laat en zijdelings aan de oppervlakte zou komen, ten bewijze waarvan de memorie van toelichting bij de Rijksregisterwet, waar het zwaartepunt ligt op de functionele kant, met name de volledige en definitieve operationalisering en rationalisering van het bestaande bestand.

Krachtens de Rijksregisterwet worden de gemeenten verplicht tot medewerking. Zij moeten ambtshalve gegevens verschaffen over de personen die ingeschreven zijn in de bevolkingsregisters of in de vreemdelingenregisters.

Op limitatieve wijze worden die gegevens in negen categorieën onderverdeeld, te weten de zogenaamde basisgegevens: de naam en de voornamen, de geboorteplaats en -datum, het geslacht, de nationaliteit, de hoofdverblijfplaats, de plaats en datum van overlijden, het beroep, de burgerlijke staat en de samenstelling van het gezin.

De in de wet aangebrachte beperking tot de negen basisgegevens dient echter gerelativeerd te worden, omdat aan de gemeenten de mogelijkheid wordt geboden om andere gegevens in het Rijksregister op te slaan. Deze facultatieve gegevens, waarvan het aantal en de aard niet gelimiteerd wordt, mogen vanuit het Rijksregister echter alleen aan de overheid die ze verstrekt medegedeeld worden. Niettemin lijkt de vrees gegrond dat hierdoor een ongebreideld aantal gegevens in het Rijksregister zou belanden, waarop bovendien het recht op verbetering niet van toepassing was.

De beperking van de opslag tot de negen basisgegevens wordt verder ontkracht doordat zij niet kan slaan op de informaticasystemen van subregionale centra (die het geautomatiseerd bevolkingsbeheer voor de gemeenten uitvoeren) of op de eigen systemen van de gemeenten, die minder dan het Rijksregister aan beperkingen in functie van de bescherming van privacy onderhevig zijn, al moet hier wel gewag gemaakt worden van de Wet van **19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters en de identiteitskaarten** en de in uitvoering van deze wet genomen Koninklijke besluiten van **16 juli 1992**, inzonderheid het Koninklijk besluit van **16 juli 1992 betreffende het verkrijgen van informatie uit de bevolkingsregisters en uit het vreemdelingenregister**.

Naast de organisatie van de opslag van basis- en facultatieve gegevens, voorziet de wet tevens dat het Rijksregister kan gebruikt worden als doorgeefluik voor gegevens – andere dan de basisgegevens vermeld in de wet – tussen gemeenten en openbare overheden en instellingen van openbaar nut die krachtens een decreet of een wet gemachtigd zijn om erom te verzoeken. Het Rijksregister slaat deze gegevens dan niet op, maar treedt op als bemiddelaar tussen de gemeenten.

Bij de eerste inschrijving in het Rijksregister krijgt ieder persoon een identificatienummer dat als 'essentiële functie (heeft) vergissingen inzake identificatie in de gegevensverwerkingen te vermijden'.

Bovendien kan het gebruik van het identificatienummer aan bepaalde instellingen van openbaar nut of instellingen van Belgisch recht die opdrachten van algemeen belang vervullen toegestaan worden voor afgebakende doeleinden bij een in Ministerraad overlegd besluit, na advies van de Raadgevende commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. De Raadgevende commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer stelde in haar adviezen dan ook strikte beginselen voorop die nageleefd zouden moeten worden vooraleer machtiging kan verleend worden om het nummer beperkt te gebruiken.

De Rijksregisterwet voorziet eveneens dat de Koning toegang kan verlenen tot het Rijksregister aan openbare overheden, instellingen van openbaar nut, gerechtsdeurwaarders en notarissen indien zij door een wet of decreet bevoegd zijn om van deze gegevens kennis te nemen. Na advies van de Raadgevende Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer kan de toegang tot het Rijksregister door een in de Ministerraad overlegd besluit uitgebreid worden tot instellingen van Belgisch recht die opdrachten van algemeen belang vervullen.

De Rijksregisterwet organiseert ten slotte een drievoudig controlestelsel. In de eerste plaats werd een 'zelfcontrole' georganiseerd die, onder dreiging van correctionele straffen, de personen, die in de uitoefening van hun functies betrokken zijn bij de werking van het Rijksregister, verplicht tot de strikte naleving van de gebruiksbeperkingen op het identificatienummer, tot het beroepsgeheim en tot het goede beheer van de gegevens wat betreft hun juistheid, verbetering, veiligheid en mededeling. Vervolgens werd de Raadgevende commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer ingesteld. Oorspronkelijk werden haar leden door de Koning benoemd, waardoor het institutionele toezicht onder de voogdij van de minister van Justitie kwam te staan. De Raadgevende commissie verleende nooit bindende adviezen, zelfs wanneer deze adviezen verplicht moesten worden ingewonnen. Naast deze adviserende bevoegdheid beschikte de Commissie ook over

'onderzoeksbevoegdheid', doch slechts na een klacht (dus zonder initiatiefrecht). Ze kon deze onderzoeksbevoegdheid overigens niet autonoom uitoefenen (voor verificaties ter plaatse is de tussenkomst van de onderzoeksrechter noodzakelijk). Wanneer zij overtredingen vaststelde deed zij daarvan aangifte bij de procureur des Konings. Ten slotte wordt door middel van het inzage- en verbeteringsrecht de controle door de burger zelf georganiseerd. Elke burger heeft het recht op mededeling van de opgeslagen gegevens die hem betreffen door het gemeentebestuur of de diplomatieke zending waar hij is ingeschreven. Dit inzagerecht heeft betrekking op zowel de basis- als de facultatieve gegevens. Het kan krachtens een gemeentelijk reglement aan de burger aangerekend worden. Anders dan het inzagerecht kan het verbeteringsrecht, bij een lezing van de wet, niet uitgeoefend worden met betrekking tot de facultatieve gegevens. Dit gebrek staat begrijpelijkerwijs bloot aan kritiek.

Lange tijd bleef de Rijksregisterwet het belangrijkste wetgevende instrument in België wat de bescherming van persoonsgegevens betreft.

De Wet van 15 januari 1990 houdende de oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid

Begin **1990** komt de problematiek van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer bij de geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens opnieuw ter sprake bij de oprichting van de Kruispuntbank van de sociale zekerheid.

Ook de Wet van **15 januari 1990** houdende de oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid, hierna Kruispuntbankwet, wordt gekenmerkt door een grote bekommernis voor de noden van de administratie, met name deze van de sociale zekerheid.

De aandacht ging zeer zeker uit naar overheidsefficiëntie – door een doorgedreven informatisering van de sociale zekerheid – maar deze

wet beoogde tevens de bescherming en beveiliging van de gegevens en de privacy van sociaal verzekerden. Deze wet was namelijk de eerste Belgische wet die in de sociale sector op vrij precieze wijze de plichten van de houders van verwerkingen en de rechten van de geregistreerden vastlegde in het licht van de vrijwaring van hun persoonlijke levenssfeer bij de verwerking van persoonsgegevens. Door deze wet werd de vroegere Raadgevende commissie afgeschaft en de eigenlijke Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer opgericht. Vermeldenswaard is ook dat er een specifiek controleorgaan werd opgericht in het kader van de Kruispuntbank van de sociale zekerheid: het Toezichtscmité sociale zekerheid.

Naast de aangehaalde verwezenlijkingen, zoals het inzage- en verbeteringsrecht, de rol van het Toezichtcomité en van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, ... moet daarbij vooral het fundamentele uitgangspunt zelf van de Kruispuntbank nog worden onderstreept: het in de wet uitgewerkte concept (een netwerk tussen instellingen van sociale zekerheid) verlaat namelijk het idee van één reusachtige, centrale gegevensbank. Om privacy-principiële redenen en omwille van de technische mogelijkheden van de informaticanetwerken wordt net een gedecentraliseerde oplossing nagestreefd via de creatie van een kruispunt- of doorgeefstelsel.

De Kruispuntbankwet streeft naar een doelmatig en rationeel beheer van informatiestromen, zowel tussen de instellingen van sociale zekerheid onderling als met de externe omgeving (de werkgevers).

Het model neemt de vorm aan van een netwerk beheerd door de Kruispuntbank van de sociale zekerheid, hierna Kruispuntbank. De Kruispuntbank speelt daarbij de leidende rol en organiseert en coördineert het verkeer over dat netwerk. Naast de beheersfunctie heeft de Kruispuntbank ook de rol van een goed geïnformeerde tussenschakel die in staat is vast te stellen welke gegevens over

een persoon in het netwerk beschikbaar zijn en waar ze worden bewaard. Er worden bijgevolg 'wie-wat-waar-gegevens' bijgehouden die per verzekerde persoon aanwijzen welke sociale zekerheidstak of -instelling bepaalde gegevens bijhoudt.

De Kruispuntbank heeft toegang tot het Rijksregister voor de uitoefening van haar opdrachten en tevens wordt het gebruik van het Rijksregisternummer opgelegd in de sociale zekerheid als identificatiesleutel voor alle interne en externe betrekkingen van het netwerk.

Alle instellingen van sociale zekerheid zijn door de wet verplicht om alle sociale gegevens die in het netwerk van de Kruispuntbank beschikbaar zijn uitsluitend op te vragen (of op hun juistheid te controleren) via dat netwerk. Door de Kruispuntbank wordt controle uitgevoerd op de rechtmatigheid van de vraag. Pas daarna wordt de informatie door de Kruispuntbank van de bewarende naar de vragende instelling overgebracht. De gegevensstromen binnen de Kruispuntbank zijn onderworpen aan het criterium van de behoefte. De machtiging tot het doorgeven van gegevens kan er immers slechts komen indien dit nodig is voor de toepassing van de sociale zekerheid.

Ook de mededeling van sociale gegevens van persoonlijke aard door de instellingen van sociale zekerheid dient in principe te geschieden door bemiddeling van de Kruispuntbank, al is er in een reeks uitzonderingen voorzien met in de eerste plaats de mededeling aan de persoon op wie de gegevens betrekking hebben. Doch ook de mededeling aan andere personen dan de instellingen van sociale zekerheid die de gegevens nodig hebben (zoals o.a. werkgevers) kan gebeuren buiten de Kruispuntbank om. Ook kan de Koning in bepaalde gevallen toelaten dat gegevens tussen instellingen van de sociale zekerheid worden uitgewisseld zonder tussenkomst van het netwerk.

In beginsel is elke mededeling van sociale gegevens van persoonlijke aard binnen het netwerk en a fortiori buiten het netwerk onder-

worpen aan een voorafgaande principiële machtiging door het Toezichtscomité van de Kruispuntbank. Deze voorafgaande toelating vormt een essentiële waarborg voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Van deze regeling voor interne informatiestromen kan afgeweken worden in gevallen bepaald door de Koning.

De Kruispuntbankwet bevat ook een luik rechten van de geregistreerde en een luik toezicht.

Iedere persoon heeft ten aanzien van de Kruispuntbank of van de instellingen van sociale zekerheid het recht op mededeling van de hem betreffende gegevens, op verbetering van onjuiste gegevens en op uitwissing van overbodige of onregelmatig verkregen gegevens.

De Kruispuntbank en de instellingen moeten overigens alle maatregelen treffen om de perfecte bewaring van de sociale gegevens van persoonlijke aard te verzekeren en dit onder gezag van strafbepalingen. De personen die de mededeling bekomen van zulke gegevens zijn gehouden maatregelen te treffen om het vertrouwelijke karakter van de gegevens te verzekeren en om ervoor te zorgen dat ze uitsluitend worden aangewend voor de doeleinden vastgelegd in de Kruispuntbankwet of voor het vervullen van hun wettelijke verplichtingen. Tevens wordt voorzien in een met correctionele straffen bekrachtigd beroepsgeheim voor de personen die uit hoofde van hun functies kennisnemen van sociale gegevens van persoonlijke aard. Wat betreft medische gegevens van persoonlijke aard, worden bijkomende beschermingsmaatregelen getroffen. Elke instelling moet immers een geneesheer aanduiden die de verantwoordelijkheid draagt voor deze gegevens. Onder zijn toezicht worden de bijzondere authenticatie- en toegangsprocedures georganiseerd met betrekking tot de medische gegevens. In elke instelling van sociale zekerheid, alsook bij de Kruispuntbank zelf, wordt een gegevensbankbeheerder, respectievelijk een informaticaverantwoordelijke aangesteld die verantwoordelijk is voor de sociale gegevensbestanden en in het bijzonder voor het toezicht op de veiligheid van de geautomatiseerde verwerking.

De wet organiseert tevens het Toezichtscomité van de Kruispuntbank. Dit onafhankelijk orgaan, afwisselend benoemd door Kamer en Senaat op voordracht van de Ministerraad, heeft ruime bevoegdheden wat betreft de controle van de gegevensstromen in het netwerk (machtigingen verlenen en het gebruik van de databank opschorten), alsook met betrekking tot het onderzoek naar schendingen van de wet en de kennisname van klachten en aangiften. De adviezen en aanbevelingen van het Toezichtscomité zijn niet bindend. Het comité kan aangifte doen van (vermoedelijke) overtredingen bij de 'sociale inspecteurs'. Tevens kan zijn voorzitter ieder geschil aangaande de Kruispuntbankwet bij de arbeidsgerechten aanhangig maken.

De Kruispuntbankwet hervormt ten slotte ook de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer met het oog op de nakende inwerkingtreding van de algemene privacywet.

Andere wegen van bescherming

De problematiek van de verwerking van persoonsgegevens en de regeling ervan in bijzondere wetten was slechts één wijze ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Er waren nog andere mogelijke wegen.

Bescherming via de Grondwet van 1830

De Grondwet (GW) van **1830** ontbeerde weliswaar een algemeen recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer, maar artikel 10 GW (huidig artikel 15 GW) beschermde de woning, door onder meer te bepalen dat een huiszoeking slechts mag plaatsvinden in de gevallen en volgens de procedures die in de wet bepaald zijn. Artikel 22 GW (huidig artikel 29 GW) handelde over de onschendbaarheid van het briefgeheim. Weliswaar dekken beide bepalingen grote domeinen die vandaag onder de noemer 'persoonlijke

levenssfeer' kunnen worden begrepen, maar toch garanderen ze geen volledig recht op de persoonlijke levenssfeer.

Bescherming via artikel 8 EVRM van 1950

Bij gebrek aan die grondwettelijke erkenning werd in België lang een beroep gedaan op artikel 8 van het EVRM dat wel een dergelijk algemeen recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer clauseleert.

Artikel 8 EVRM bevat duidelijke richtlijnen over de gevallen waarin en de wijze waarop de noodzakelijke krenkingen van de persoonlijke levenssfeer mogelijk zijn en kan als een volwaardig alternatief beschermingssysteem beschouwd worden, aangezien de automatisering van de verwerking van persoonsgegevens ondubbelzinnig verwijst naar wat als privacy geduid wordt. Het vergaren, opslaan en verwerken van informatie over individuen behoort ongetwijfeld tot het domein van de privacy.

Artikel 8 EVRM en zijn directe (en horizontale) werking, gecombineerd met de vindingsrijkheid van de rechter, die zich in zijn oordeel kon laven aan reeds bestaande internationale regels of aan 'komend' Belgisch recht, leidde tot de jurisprudentiële opvang van een aantal specifieke problemen die de automatische verwerking van persoonsgegevens met zich bracht.

Bescherming via de strafwet

De persoonlijke levenssfeer wordt traditioneel ook door bepalingen in het Strafwetboek (SW) beschermd. Bepaalde handelingen die de persoonlijke levenssfeer krenken, worden op die manier strafbaar gesteld. Denken we maar aan artikel 460 (briefgeheim), 443 (laster) en artikel 439 e.v. SW (huisvredebreuk).

De voorgeschiedenis van de bescherming van persoonsgegevens in ons land via de strafwet reikt zelfs nog verder. Al sinds **8 juni 1867**

bevat het SW een bepaling die van belang is voor het dataproctectie-recht, met name deze met betrekking tot de algemene regeling van het beroepsgeheim. Artikel 458 SW bepaalde aanvankelijk in dit verband: *“Geneesheren, heilkundigen, officieren van gezondheid, apothekers, vroedvrouwen en alle andere personen die uit hoofde van hun staat of beroep kennis dragen van geheimen die hun zijn toevertrouwd en deze bekendmaken buiten het geval dat zij geroepen worden om in rechte getuigenis af te leggen en buiten het geval dat de wet hen verplicht die geheimen bekend te maken, worden gestraft met een gevangenisstraf van 8 dagen tot zes maanden en met een geldboete van honderd frank tot tweehonderd frank”*.

Bescherming via andere rechtstakken

Naast deze specifieke wetten inzake gegevensbescherming uit de periode van vóór de Wet van **8 december 1992** en naast de reeds besproken grondwettelijke en strafrechtelijke bepalingen die privacyrelevant zijn, werd de persoonlijke levenssfeer in de periode vóór **1992** ook nog beschermd via een beroep op regels uit andere rechtstakken.

Wat de regels van het burgerlijk recht betreft kan gedacht worden aan artikelen 215 en 218 van het Burgerlijk wetboek (BW) in verband met de echtelijke woning en de leer van de onrechtmatige daad (artikel 1382 BW). Inzake het gerechtelijk recht is er artikel 1270 van het Gerechtelijk wetboek houdende het verbod tot bekendmaking van de debatten in echtscheidingszaken. Het fiscaal recht kent artikel 244 van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen van **10 april 1990** houdende het beroepsgeheim van de personen betrokken bij de toepassing van de belastingswetten. Het auteursrecht kent dan weer een belangrijke regeling van het portretrecht en het verbod portretten te verspreiden zonder toelating van de geportretteerde. Verder zijn er specifieke regels voor vennootschappen voor wissel- en depositomakelarij. Vervolgens zijn er ook nog belangrijke bepalingen inzake privacy aan te wijzen in de Wet betreffende de radiocommunicatie, de Wet betreffende

de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven, de Wet tot regeling van het beroep van privédetectives, de Wet op de bewakingsondernemingen, de Wet op het politieambt, het strafprocesrecht en het administratief recht. Ten slotte zijn er de vele arbeidsrechtelijke instrumenten van het sociaal recht teneinde de privacy van de werknemer te beschermen, bv. artikel 36 van de Wet van **3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten** krachtens hetwelk bedingen nietig zijn waarbij bepaald wordt dat het huwelijk, het moederschap of het bereiken van de wettelijke of conventionele pensioengerechtigde leeftijd een einde maken aan de overeenkomst. Of nog de in de Nationale Arbeidsraad afgesloten CAO nr. 38 van **6 december 1983** (met betrekking tot de persoonlijke levenssfeer van de sollicitant bij de selectieprocedure).

Privacyrelevante debatten in de Belgische rechtsleer en rechtspraak

Voor **1992** werd er in de Belgische rechtsliteratuur over privacy geschreven naar aanleiding van rechtszaken of in mindere mate naar aanleiding van technologische ontwikkelingen.

Significant in dat verband was onder andere de Luikse (Rb. Luik, **1987**) en Naamse rechtspraak (Vred. Namen, **1987**) over zwarte lijsten met persoonsgegevens en de commentaren op de Europese arresten *Marckx* (PAUWELS, J., **1982**, PINTENS, W., **1983-1984**, HEYVAERT, A., en WILLEKENS, H., **1981**, HEYVAERT, A., **1991-1992**, BOSSUYT, M., **1979-1980**, BOSSUYT, M., **1980**), *Leander* (DEJAEGERE, P., **1988**, DE SCHUTTER, B., **1990**, VELU, J. en ERGEC, R., **1990**) en *Gaskin* (VELU, J. en ERGEC, R., **1990**).

Emanciperende rechtspraak van Straatsburg 'tegen' strafbaarstelling van homoseksualiteit, tegen lijfstraffen op school en tegen censuur van briefwisseling van gedetineerden zou eveneens aanleiding geven tot commentaren in de doctrine (LEMMENS, P., respectievelijk **1981-1982**, **1982-1983** en **1983-1984**).

Ook opvallend is de polemiek over Belgische identiteitscontroles (REYNTJENS, F., **1983**) die zou leiden tot een uitspraak van de (toenmalige) Commissie voor de Bescherming van de Rechten van de Mens. In de zaak *Reyntjens t. België* uit **1992** lag een klacht voor over het feit dat er, volgend op de identiteitscontrole door de (thans afgeschafte) rijkswacht, een registratie van (persoons)gegevens plaatsvond. De Commissie verwierp de klacht en achtte artikel 8 EVRM zelfs niet van toepassing. De Commissie beperkte zich ertoe na te gaan welke gegevens er op de identiteitskaart voorkwamen, wat haar tot de conclusie bracht dat het hier niet om privacygevoelige gegevens ging.

De ontwikkeling van de techniek zou in **1980** het voorwerp zijn van een wetenschappelijke conferentie in Namen met onder meer een mooie bijdrage over het concept 'privacy' (VANDENBERGHE, H., **1980**).

Aan Nederlandstalige kant zorgde een *Tegenspraak* bundel uit **1988** voor een scherpstelling van de problematiek (DEBEUCKELAERE, W., DOOM, R., MORTIER, F., RAES, K. en WILLEKENS, H., **1988**).

Baanbrekend, in historisch opzicht, zijn eveneens de geschriften over nieuwe privacydreigingen door techniekontwikkeling (VANDENBERGHE, H., **1969-1970, 1971, 1972, 1973, 1975, 1980, 1985**), MATTHIJS, J. (**1978**) en ARONSTEIN, CL. (**1980**).

Een conferentie in Madrid zou tot meer bewustwording leiden bij leidinggevende ambtenaren in ons land (DEBRULLE, C., **1984**).

Technologiegerelateerde rechtspraak zou ook in ons land het licht zien. Illustratief is de beslissing van de vrederechter van Roeselare dat een privédetective geen loon kan vorderen als hij in opdracht personen heimelijk heeft gefotografeerd, omdat een dergelijke overeenkomst indruist tegen artikel 8 EVRM (Vred. Roeselare, **1988**).

Een sterke link tussen doctrine en rechtspraak – het eerste als gevolg van het tweede – blijkt verder onder meer nog uit:

- rechtspraak over de veiligheidsgordel: het verplicht stellen van de veiligheidsgordel werd door het Hof van Cassatie in **1979** niet onverenigbaar geacht met artikel 8 EVRM, wat onder meer aanleiding gaf tot een moedige rechtsgeleerde noot (LEMMENS, P., **1980**);
- rechtspraak over de vrije keuze van artsen door werklozen: het Hof van Cassatie zag geen schending van artikel 8 EVRM in het feit dat door de overheid aangeduide artsen ingeschakeld worden voor de beoordeling van de arbeidsongeschiktheid van werklozen (LEMMENS, P., **1980-1981** en PIETERS, D., **1981**);
- rechtspraak over de Belgische adoptiewetgeving (SENAEVE, P., **1982-1983**);
- rechtspraak over uitzettingen van vreemdelingen (HAEGEMANS, L., **1982**);
- rechtspraak over echtscheidingen van leerkrachten in religieuze scholen (LAMBRECHTS, W., **1986-1987**);
- rechtspraak over overspelige kinderen (PANIER, C., **1987**) en de strafbaarstelling van aanranding van de eerbaarheid en homoseksualiteit (LEMMENS, P., **1983**);
- rechtspraak over de strafbaarstelling van abortus (VAN LIL, M., **1988-1989**);
- rechtspraak over gedwongen medische testen (LEMMENS, P., **1982-1983**, JANSSENS, E., **1982**);
- rechtspraak over het aftappen van telefoons (BLONTROCK, P. en DE HERT, P., **1991-1992**, LAMBRECHTS, L., **1994**, GULDIX, E., **1983-1984**, LEMMENS, P., **1984-1985**, RIGAUX, F., **1990**, DE NAUW, A., **1982-1983**, POELMANS, P., **1987**);
- rechtspraak over controle op werknemers (DE HERT, P., **1992**, DE HERT, P. en GUTWIRTH, S., **1993**);
- rechtspraak over de relatie pers en privacy in het algemeen (RIGAUX, F., **1987**);

- rechtspraak over het portretrecht (BALLON, G., **1985-1986**);
- rechtspraak over het briefgeheim (KLEES, O., **1988**, LEBOUTTE, J., **1988**, CUMPS, G., **1983**).

Wat betreft de bescherming van de persoonlijke levenssfeer bij de verwerking van persoonsgegevens is reeds gewezen op de uitspraken uit Luik en Namen inzake zwarte lijsten met persoonsgegevens. Verwant met deze problematiek van persoonsgegevens zijn de uitspraken en doctrinestukken over de bevoegdheden van de fiscus bij het opvragen van persoonsgegevens (DELAHAYE, T., **1984**, DASSESSE, M., **1982**, DASSESSE, M., **1983**).

Ook de volgende meer op zichzelf staande doctrinaire stukken kunnen nog in herinnering worden gebracht:

- over privacy en rijkswacht (MEERS, H. en ROOSEN, S., **1979**);
- over orgaantransplantatie (DREESEN, W., **1984-1985**);
- over homoseksuele relaties (GOOSSENS, B., **1984-1985**);
- over privéleven en onder meer verplichte verzekeringen binnen het sociale zekerheidsstelsel (GOSSERIES, PH., **1987**, GOSSERIES, PH. en PLAS, D., **1984**);
- over politiedatabanken (BRUGGEMAN, W., **1985**);
- over databanken in de sociale zekerheid en verzekeringssector (POULLET, Y., **1984**);
- over het recht op privacy in de Verenigde Staten (VANDERVEEREN, C., **1984**);
- over het recht om te beschikken over het eigen lichaam (JACQUE, J., **1983**).

Eveneens te vermelden in deze context zijn werkstukken in verband met het informatiebeheersingsrecht in de gezondheidssector (FLAMEE, M., **1982-1983**) en over het informatierecht van de werkgever bij sollicitatie en aanwerving (OVERSTEYNS, B., **1988**). Tevens werd het persoonsgegevensbeschermingsrecht beke-

ken vanuit het perspectief van het juridisch statuut van informatie (GUTWIRTH, S., **1985-1986**).

Ook worden echte themanummers gewijd aan privacy, zoals het themanummer van het *Tijdschrift voor Gezondheidsrecht* over medische databanken uit **1985** (onder andere GERLO, J., **1985**, VAN STEENBERGHE, G., **1985** en DUPONT, L., **1985**) en het themanummer van het tijdschrift *Annales de Droit* uit **1984** rond het privéleven in professionele betrekkingen, met onder meer een bijdrage over privacy in arbeidsverhoudingen (DEOM, D., **1984**), over privéleven en beroepsrisico's (GILLAIN, J., **1984**) en andere bijdragen (onder andere RIGAUX, F., **1984**, JAMOULLE, M., **1984**, MAGREZ, M., **1984**).

En ten slotte zijn er de doctrinestukken naar aanleiding van geplande en gerealiseerde wetgeving die een weerslag heeft op het privéleven, zoals de Kruispuntbankwet (ROBBEN, F., en VIAENE, J., **1989**, ROBBEN, F., **1989**) en de Rijksregisterwet (BARTHELEMY, J., **1987**, TEERLINCK, P., **1985** en WALLEMACQ, A., **1984**).

Aanzet tot de Wet van 8 december 1992

Het thema van de privacy en dat van de bescherming van de persoonsgegevens krijgt rond **1990** vernieuwde impulsen bij de oprichting van de binnenlandse Kruispuntbank voor de Sociale Zekerheid.

Maar bovenal was er de internationale druk.

Bij Wet van **17 juni 1991** werd het Verdrag nr. 108 van de Raad van Europa van **28 januari 1981** *over de bescherming van personen bij de automatische verwerking van persoonsgegevens* door België geratificeerd. De ratificatie van dat verdrag verplichtte België ertoe om een wetgeving over deze materie uit te vaardigen en toe te passen.

In de Schengenuitvoeringsovereenkomst van **19 juni 1990** kwamen de lidstaten, waaronder België, overeen dat zij een wetgeving over de bescherming van de persoonlijke levenssfeer bij de verwerking van persoonsgegevens moeten hebben ingevoerd alvorens de voornoemde uitvoeringsovereenkomst geratificeerd kan worden, wat uiteindelijk zou gebeuren bij Wet van **18 maart 1993**.

Onder druk van deze voorwaarde – geen toetreding tot Schengen dan na invoering van gegevensbeschermingswetgeving – zette de toenmalige minister van Justitie Wathelet zijn wettelijk initiatief plots spoed bij en een wetsontwerp wordt ingediend op **6 mei 1991** in het parlement. Daardoor bleef het ontwerp nogal op de vlakte: de beschermingsmaatregelen worden wel aangestipt, maar de uitwerking wordt voor een groot deel overgelaten aan de Koning. Bovendien was toen al duidelijk dat het ontwerp, dat zou leiden tot de Wet van **8 december 1992**, op korte termijn herbekeken diende te worden als gevolg van de Europese ontwikkelingen op het niveau van de Europese Gemeenschap die werkte aan een richtlijn rond deze materie.

Er kan gerust gesteld worden dat de Wet van **8 december 1992** in de eerste plaats het resultaat zou worden van deze buitenlandse druk en dat ze slechts in tweede orde het geesteskind was van een binnenlandse bekommernis van de toenmalige bewindvoerders.

Wet van 8 december 1992

Het initiatief Wathelet leidde uiteindelijk tot een wet met algemene draagwijdte inzake eerbiediging van de privacy bij gegevensverwerking. Deze wet heette voluit de Wet van **8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer bij de verwerking van persoonsgegevens**.

De Wet van **8 december 1992** werd echter niet alleen laat gestemd en gepubliceerd (**18 maart 1993**), doch trad ook nog eens laat

en gefaseerd in werking. Daarenboven vertrouwde de wet nog tal van bevoegdheden toe aan de Koning die moest voorzien in uitvoeringsbesluiten waarin het algemeen kader van de Wet van **8 december 1992** verfijnd werd. In totaal worden tussen **1993** en **1996** een 15-tal uitvoeringsbesluiten gepubliceerd.

Deze wet is inderdaad niet in één keer in werking getreden. Het vastleggen van de datum van inwerkingtreding van de bepalingen van de wet werd aan de Koning overgelaten, al had de wetgever in de Wet van **8 december 1992** wel een uiterste grensdatum vastgesteld.

De tactiek van de gespreide inwerkingtreding van de bepalingen van de wet moest de Koning de tijd geven om de praktische uitvoeringsmodaliteiten van de wet in koninklijke besluiten te gieten. Een eerste reeks bepalingen van de wet trad in werking op **1 april 1993**. Zie ter zake het Koninklijk besluit nr. 1 van **28 februari 1993** uitgevaardigd in uitvoering van deze wet.

De uiterste door de wet zelf bepaalde grensdatum werd evenwel niet gehaald. Midden **1994**, nog slechts twee maanden verwijderd van deze grensdatum, werd de Wet van **8 december 1992** aangepast door een Wet van **30 juni 1994** om de initiële deadline te verschuiven naar **1 maart 1995**. De inwerkingtreding van de bepalingen van de Wet van **8 december 1992** liep dus eigenlijk van **18 maart 1993** (datum van publicatie van de wet in het Staatsblad) tot **1 maart 1995**.

En daarmee was de kous nog niet af. Telkens wanneer een wetsbepaling met een concrete verplichting voor de verantwoordelijken van een bestaande verwerking in werking trad, kregen zij bijkomende tijd om zich aan deze bepaling aan te passen. Aan de Koning werd de 'bevoegdheid' gegeven te bepalen hoeveel tijd zij kregen om zich te conformeren aan een dergelijke bepaling. Ditmaal had de wetgever in de Wet van **8 december 1992** echter geen uiterste grensdatum vastgesteld. De Koning beschikte zo over de bevoegdheid om de toepassing van de wet onbeperkt in de tijd uit te stellen.

De door hem opgelegde termijnen konden bovendien via een eenvoudig koninklijk besluit verdaagd worden indien er een probleem zou rijzen bij de verantwoordelijken van reeds bestaande verwerkingen. En de Koning heeft dit inderdaad ook effectief gedaan, waardoor de Wet van **8 december 1992** uiteindelijk pas medio **1996** volledig toegepast diende te worden voor al haar bepalingen en op alle verwerkingen, ook deze die reeds bestonden vooraleer de wet in werking trad.

Daarbij komt nog dat de Wet van **8 december 1992** hoe dan ook geen lang leven beschoren zou zijn. Amper geïmplementeerd, verplichtte de hoger besproken Europese richtlijn van **24 oktober 1995** alle lidstaten van de Europese Gemeenschap tot aanpassing van hun interne wetgeving. Toen die richtlijn definitief vorm aannam (midden **1995**), probeerde de Koning via koninklijke besluiten richtlijnconform bij te sturen, zonder op dat ogenblik aan de tekst van de oorspronkelijke Wet van **8 december 1992** te willen raken. Dit verklaart dus mede het uitstellen van de datum van de inwerkingtreding van deze wet en de wijziging van kersverse koninklijke besluiten via nieuwe besluiten in uitvoering van deze wet.

Het laatste puzzelstuk in het verhaal van de complexe inwerkingtreding van de Wet van **8 december 1992** betreft de inwerkingtreding van de plicht om bij verwerkingen van gegevens een identificatienummer te vermelden. Deze bepaling zal uiteindelijk zelfs nooit worden geïmplementeerd.

Hoewel de Wet van **8 december 1992** dus laat werd gestemd, gepubliceerd en in werking trad, namen privacyvoorstanders overwegend de houding aan van loyaliteit aan deze wet. Deze houding volgde niet alleen uit het inzicht dat een algemene kaderwet hoe dan ook nodig was, maar ook uit respect voor de kwaliteit van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en haar secretariaat. Jaarverslagen van de Commissie uit deze periode tonen aan hoeveel werk er in die jaren vaak op het meest elementaire niveau (bekendmaking en sensibilisering) is verricht.

Critici van deze wet hamerden dan weer op het complexe karakter van de Wet van **8 december 1992** (bijvoorbeeld de terminologische ontoegankelijkheid), het bureaucratische karakter van de wet (zoals de plicht om een identificatienummer te vermelden bij elke verwerking van persoonsgegevens en de aangifte) en het feit dat deze onvoldoende rekening hield met de nieuwe technische ontwikkelingen. Ook was er het bezwaar dat een te grote rol werd gegeven aan de uitvoerende macht bij de invulling van de wet, terwijl op het vlak van de privacy de wetgever de verantwoordelijkheid moet opnemen voor de belangrijke normatieve keuzen. Ten slotte werden er zowel juridische als kostengeïnspireerde argumenten aangevoerd tegen de retroactieve werking van de wet. Volgens sommigen was artikel 9 van de wet (in verband met de kennisgeving) inderdaad ook op bestaande verwerkingen van toepassing en niet alleen op verwerkingen van persoonsgegevens van personen die voor het eerst geregistreerd werden na de datum van inwerkingtreding van artikel 9 van de wet.

Wat de greep van de uitvoerende macht op de Wet van **8 december 1992** betreft, is het inderdaad zo dat deze wet werd aangevuld met een dozijn reglementaire besluiten. De inhoud van de uitvoeringsbesluiten was niet steeds gelijk. Sommige hadden betrekking op de data van de inwerkingtreding van de wet, anderen bevatten dan weer fundamentele regels over hoe bepaalde groepen van gegevens, onder meer de zogenaamde gevoelige gegevens, dienden te worden verwerkt. Nog andere uitvoeringsbesluiten regelden meer in detail de uitoefening van de rechten en plichten vervat in de wet. Zo formuleerde de wet op algemene wijze een recht op inzage van de gegevens voor de geregistreerde. De praktische modaliteiten van dit recht (zoals de kostprijs) werden in een uitvoeringsbesluit uitgewerkt.

Wat nu de inhoud betreft, kan gesteld worden dat deze wet (bestaande uit 52 artikelen) van toepassing is op automatische verwerkingen en manuele bestanden van gegevens over natuurlijke personen in de private en in de openbare sector.

De wet streeft ernaar disproportionele aantastingen van de individuele vrijheid bij de verwerking van persoonsgegevens onmogelijk te maken. Het beoogt een evenwicht tussen de vereisten van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en de vereisten van het bestuurlijk, economisch en sociaal bestel.

Het verwerken van persoonsgegevens wordt doorgaans niet verboden, maar onderworpen aan een reeks voorwaarden en regels.

De wet onderscheidt gevoelige en niet-gevoelige persoonsgegevens. Voor de niet-gevoelige persoonsgegevens geldt het 'basisregime' van de wet, voor de gevoelige gegevens gelden bijkomende regels. De verwerking van deze soort is in beginsel verboden, of preciezer uitgedrukt: zij is slechts toegelaten voor door of krachtens de wet vastgestelde doeleinden. Medische en gerechtelijke gegevens worden evenzeer onderworpen aan een bijzonder regime.

Voor het eerst in het Belgisch recht werd duidelijk gesteld dat eenieder (ongeacht de sector) bij de verwerking van persoonsgegevens die op hem betrekking hebben, recht heeft op eerbiediging van zijn persoonlijke levenssfeer.

Tevens erkent de wet in hoofde van de geregistreerde een aantal specifieke rechten. Elke betrokkene heeft in beginsel recht op informatie en op inzage en kosteloze verbetering van gegevens die hem betreffen. Ook kan de verwijdering of het verbod van aanwending geëist worden van gegevens waarvan de verwerking verboden is of die te lang werden bijgehouden.

De zogenaamde 'houder van het bestand' – de verantwoordelijke voor een verwerking – krijgt met de wet een reeks verplichtingen opgelegd. Zo dient hij onder meer een staat op te maken van elke geautomatiseerde verwerking waarvoor hij verantwoordelijk is en daarvan voorafgaandelijk aangifte te doen bij de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Op die aangifte moet, naast het doel van de verwerking, ook de wijze vermeld staan

waarop de gegevenssubjecten daarvan in kennis worden gesteld, de dienst waarbij het recht op toegang kan worden uitgeoefend en de maatregelen genomen om de uitoefening van dat recht te vergemakkelijken.

Ook worden uitzonderingen op de krachtlijnen geregeld. Een van die uitzonderingen betreft de politiedatabanken. Opvallend is dat de journalistieke sector in dat verband niet wordt aangeraakt.

De wet regelt ook de werking en bevoegdheden van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Ten slotte volgt een lange reeks strafbepalingen om wetsomzeiling te ontmoedigen.

De gevolgen van de wet voor België waren aanzienlijk: voortaan was het opslaan, verwerken en combineren van om het even wat voor om het even welk doel onmogelijk. De houders van geautomatiseerde verwerkingen en van manuele bestanden moesten de voorwaarden van de wet respecteren, zoals het finaliteitsbeginsel, het principiële verbod op de verwerking van gevoelige gegevens, het verlenen van toegangs- en correctierecht, ...

Artikel 5 van de wet is een kardinale bepaling: een gegevensverwerking mag enkel in functie van vooraf bepaalde doeleinden die bovendien wettig moeten zijn en duidelijk omschreven. Niet zozeer de aard van gegevens, maar wat ermee gebeurt (het oogmerk), levert een gevaar op voor de privacy. Het gevaar van een gegeven zit in het gebruik ervan. Via een controle op de doeleinden beoogt de wet de controle op het gebruik van gegevens. Naast dit finaliteitsbeginsel zit in artikel 5 van de wet nog een ander belangrijk principe vervat: uitgaande van het doel van de verwerking moeten de gekozen gegevens toereikend, ter zake dienend en niet overmatig zijn. De aard van de gegevens moet overeenkomen met het beoogde doel van de verwerking.

Over de naleving van het finaliteitsbeginsel zal door de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer gewaakt worden. In voorkomend geval zullen geschillen dienaangaande eveneens kunnen voorgelegd worden aan de rechtbanken. Elke schending van artikel 5 is strafbaar met een correctionele straf.

De wet bevat geen systeem van preventief toezicht, waarbij de verantwoordelijke voor de verwerking allereerst een vergunning moet bekomen om gegevens te mogen verwerken (een soort rijbewijs). Er is ook niet of nauwelijks sprake van preventieve toetsing van de aangegeven verwerkingen, wel van controle a posteriori. Toch blijft een vorm van overheidstoezicht behouden, omdat in beginsel alle verwerkingen (met uitzonderingen van de vrijgestelde verwerkingen) bij de Commissie moeten worden aangegeven.

Wijzigingen die de wet tussen 1992 en 1998 onderging

De Wet van **8 december 1992** onderging tussen **1992** en **1998** nog een klein aantal wijzigingen, te weten door de Wet van **22 juli 1993** *houdende fiscale en financiële bepalingen* (artikelen 89 en 90) en door de Wet van **30 juni 1994** *houdende wijziging van artikel 52 van de Wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens* (cf. het opschuiven van de initiële datum van uiterste inwerkingtreding van de Wet van **8 december 1992** naar **1 maart 1995**).

Daarnaast is er nog artikel 148 van de Wet van **21 december 1994** *houdende sociale en diverse bepalingen*: “In de artikelen 6, eerste lid, en 8, § 1, van de Wet van **8 december 1992** tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, dienen de woorden ‘vastgestelde doeleinden ingevolge de wet’ te worden geïnterpreteerd als de machtiging die aan de Koning wordt gegeven om de doeleinden en de omstandigheden vast te stellen binnen welke de persoonsgegevens mogen

*worden verwerkt, overeenkomstig de andere bepalingen van de Wet van **8 december 1992**".*

Deze laatste wijzigingswet vergt wat meer uitleg, los van het feit dat dit wettelijk initiatief voor een deel de trage inwerkingtreding van de Wet van **8 december 1992** verklaart. De Wet van **21 december 1994** betreft een interpretatieve wet en vond zijn oorsprong in een juridisch meningsverschil in de jaren **93-94** tussen de toenmalige minister van Justitie en de afdeling wetgeving van de Raad van State. Deze polemiek had betrekking op de toegelaten ruimte voor de Koning (en dus de minister) om de Wet van **8 december 1992** in uitvoeringsbesluiten te concretiseren. Meer bepaald werd gedebatteerd over de uitvoeringsbesluiten bij artikel 6 en 8 van de wet. Deze artikelen bevatten een principieel verbod om gevoelige en gerechtelijke persoonsgegevens te verwerken, met name gegevens met betrekking tot de etnische afstamming, het seksueel gedrag of de overtuiging of activiteit op politiek vlak, levensbeschouwelijk of godsdienstig gebied, het lidmaatschap van een vakbond of ziekenfonds, alsook de persoonsgegevens van politieke aard. Dergelijke verwerkingen zijn, aldus beide bepalingen, 'slechts door of krachtens de wet vastgestelde doeleinden toegestaan'. In beide bepalingen wordt daaraan toegevoegd: 'De Koning kan bij een in Ministerraad overlegd besluit (...) bijzondere voorwaarden stellen' betreffende de verwerking van deze gegevens. Volgens de minister van Justitie liet de Raad van State hem bij de uitvoering van deze bepalingen te weinig bewegingsruimte. De Raad interpreteerde de zojuist aangehaalde termen 'door of krachtens' in die zin dat voor elke verwerking van persoonsgegevens een wettelijke toelating vereist is. De Koning zou, aldus de opvatting van de Raad van State, niet gemachtigd zijn om op eigen initiatief de algemene doelstellingen en voorwaarden te bepalen volgens dewelke de verwerking van gegevens bedoeld in artikel 6 en 8 van de wet wordt toegelaten.

De minister was daarentegen de overtuiging toegedaan dat hij over meer bewegingsruimte beschikte om de artikelen 6 en 8 van de wet verder uit te bouwen en dat daarbij niet steeds een door het

parlement gestemde wet nodig was. Uiteindelijk besloot de minister de discussie, die al lang aansleepte, ten gronde te beslechten en op zijn aanzet stemde het parlement een interpretatieve wet bij de Wet van **8 december 1992** waarin de (ruime) visie van de minister van Justitie werd bekrachtigd. Eenvoudig gesteld liet deze bepaling toe aan de Koning om zelf te bepalen in welke gevallen de verwerking van gevoelige en gerechtelijke persoonsgegevens toch toegelaten is ondanks het principiële verwerkingsverbod. De Koning beschikte aldus over een zeer ruime regelingsbevoegdheid en heeft die bij de uitwerking van de uitvoeringsbesluiten bij de wet ook aangewend.

Kenmerkend voor het lauwe debat in de Belgische doctrine rond de Wet van **8 december 1992** is het gebrek aan discussie over deze werkwijze. Via een interpretatieve wet worden aan de Koning immers ruime bevoegdheden gelaten en dit in een materie die raakt aan de fundamentele normen van een samenleving. Verschillende beroepscategorieën machtigen om bijvoorbeeld gegevens over seksualiteit te verwerken ondanks het principiële verwerkingsverbod is geen evidentie. Het argument van de Raad van State blijft pertinent: het is in de eerste plaats een taak van de wetgever om zich uit te spreken over delicate regelingen met een (mogelijk) grote weerslag op de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene. Dat is des te meer het geval aangezien de clausulering van het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer in de Grondwet van **1994** inmiddels een feit was geworden, waardoor dit recht tot grondrecht wordt verheven. Artikel 22 van de Grondwet bepaalt dat iedereen recht heeft op de eerbiediging van zijn privéleven en zijn gezinsleven. Alleen via een wet kan aan dit grondrecht geraakt worden. Artikel 22 van de Grondwet belast niet de uitvoerende macht, doch de wetgevende macht met de taak maatregelen te nemen ter waarborging van de persoonlijke levenssfeer als deze tot een aantasting ervan kunnen leiden.

Wet van 11 december 1998 tot wijziging van de Wet van 8 december 1992

Zoals reeds gesteld zou de Wet van **8 december 1992** het jaar **2000** niet halen. De hoger besproken Europese richtlijn van **24 oktober 1995** verplichtte alle lidstaten van de Europese Gemeenschap tot aanpassing van hun interne wetgeving.

De Wet van **8 december 1992** was dus eigenlijk niet eens in zijn volle omvang van toepassing toen op **24 oktober 1995** deze richtlijn als uiterste datum van omzetting in de interne rechtsorde **25 oktober 1998** opgaf. België zou deze datum evenwel niet halen.

Er werd voor geopteerd om inmiddels de principes van de Europese richtlijn reeds zoveel als mogelijk te respecteren via de koninklijke besluiten in uitvoering van de oorspronkelijke Wet van **8 december 1992**.

Op **11 december 1998** werd dan de wet uitgevaardigd tot omzetting van de richtlijn 95/46/EG van **24 oktober 1995** *van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrij verkeer van die gegevens*. Deze wet nam de vorm aan van een wijziging van de Wet van **8 december 1992** teneinde ze in overeenstemming te brengen met de voormelde richtlijn.

De gewijzigde wet behield grotendeels dezelfde structuur als de oorspronkelijke Wet van **8 december 1992**. Heel wat principes zijn dezelfde gebleven. De verschillen situeren zich op het vlak van:

- de gebruikte terminologie en de definities die daaraan gegeven worden;
- de uitzonderingen op de toepassing van (sommige bepalingen van) de wet;
- het territoriale toepassingsgebied;

- het uitgangspunt ten aanzien van de rechtmatigheid van de verwerking;
- de regeling voor de zogenaamde bijzondere gegevens;
- de wijze van kennisgeving;
- het recht om zich in bepaalde gevallen tegen een verwerking te verzetten;
- de mogelijkheid een 'aangestelde voor de gegevensbescherming' aan te duiden.

Op **2 maart 1999** werd deze omzettingswet gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad, maar het was wachten op een uitvoeringsbesluit om te weten wanneer die omzettingswet in werking zou treden.

Het Koninklijk besluit ter zake werd uitgevaardigd op **13 februari 2001**, gepubliceerd in het Staatsblad van **13 maart 2001** en het trad dus, samen met de Wet van **11 december 1998**, in voege op **1 september 2001**. Meteen hief het alle eerder uitgevaardigde uitvoeringsbesluiten bij de oude Wet van **8 december 1992** op.

III. Geschiedenis van de Belgische Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer

Raar maar waar: het DNA van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer is verweven met twee overheidsdatabanken

Het Koninklijk besluit nr. 141 van **30 december 1982** tot oprichting van een databank betreffende de personeelsleden van de overheidssector, leidde, zoals de titel het aangeeft, tot de uitbouw van een gegevensbank bij het toenmalige Ministerie van Openbaar Ambt, waarin allerlei informatie (bezoldiging, anciënniteit, graad, enz.) werd samengebracht met betrekking tot wat we hier gemakshalve federale ambtenaren noemen.

Men was evenwel beducht voor de risico's die een dergelijke centralisatie van persoonsgegevens voor het privéleven inhield. Van daar dat bij artikel 6 van dit besluit een raadgevende commissie in het leven werd geroepen. Er werd haar:

- 1 een adviesbevoegdheid verleend *betreffende iedere aangelegenheid die betrekking heeft op de bescherming van het privéleven in het raam van dit besluit* (bij gebrek aan advies binnen de 60 dagen werd het advies geacht gunstig te zijn);
- 2 onderzoeksbevoegdheid verleend met betrekking tot *klachten die haar in verband met de toepassing van dit besluit worden toegestuurd* (deze onderzoeksbevoegdheid hield in dat de raadgevende commissie een van haar leden, al dan niet bijgestaan door een deskundige, kon belasten met verificaties ter plaatse voor zover de onderzoeksrechter daartoe toelating verleende.

Deze laatste vereiste had tot gevolg dat er van verificatie ter plaatse niet veel in huis kwam).

Bij het toenmalige Ministerie van Binnenlandse Zaken beschikte men reeds sedert **1968** over een niet onbelangrijke gegevensbank, namelijk het Rijksregister, waarin informatie was samengebracht van ruim 9 miljoen personen woonachtig in België. Het ontbreken van een wettelijke regeling verhinderde dat deze gegevensbank zijn rol daadwerkelijk kon vervullen, namelijk de rationalisering bevorderen van het administratief werk. Hieraan werd verholpen door de Wet van **8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen**, die bepaalde welke informatie uit het Rijksregister kon worden meegedeeld, aan wie die informatie kon worden meegedeeld en onder welke voorwaarden.

Het toezicht op de naleving van deze wet werd krachtens artikel 12 toevertrouwd aan een raadgevende commissie. Haar bevoegdheden waren identiek aan deze van de raadgevende commissie opgericht bij Koninklijk besluit nr. 141, namelijk een adviesbevoegdheid *betreffende iedere aangelegenheid die betrekking heeft op de bescherming van het privéleven in het kader van deze wet* en een onderzoeksbevoegdheid met betrekking tot *klachten die haar in verband met de toepassing van deze wet worden toegestuurd*.

Artikel 6 van het Koninklijk besluit nr. 141 en artikel 12 van de Wet van **8 augustus 1983** werden uitgevoerd door het Koninklijk besluit van **20 april 1984 tot regeling van de samenstelling en van de werkwijze van de "Raadgevende commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer".**

Artikel 1 van dit besluit bepaalde dat beide raadgevende commissies één enkele commissie zouden vormen, namelijk de *Raadgevende commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer* bestaande uit 8 effectieve leden die, op voordracht van de minister van Justitie, de minister van Binnenlandse Zaken en de minister van Economische Zaken, werden benoemd door de

Koning voor een periode van 2 jaar. Rekening houdend met het feit dat twee leden van de Raadgevende commissie verplicht ambtenaar van het Ministerie van Justitie en ambtenaar van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt waren en dat de minister van Justitie de samenstelling van haar secretariaat regelde, kan men zich vragen stellen bij het onafhankelijke karakter van de *Raadgevende commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer*, niettegenstaande het voorzitterschap in handen werd gelegd van een magistraat.

In tegenstelling tot wat de naam laat uitschijnen was de bevoegdheid van de *Raadgevende commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer* eerder beperkt. Haar werkterrein was gelimiteerd tot de toepassing van het Koninklijk besluit nr. 141 en van de Wet van **8 augustus 1983** en meer in het bijzonder de ermee verband houdende problemen in verband met de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Uit de jaarverslagen van de *Raadgevende commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer* blijkt dat het gros van haar aandacht wordt opgeslorpt door vragen in verband met de informatiegegevens van het Rijksregister en het identificatienummer van het Rijksregister.

Nochtans ... werd er ook buiten de lijntjes gekleurd:

“De Commissie aanvaardt adviezen uit te brengen over materies die, alhoewel zij niet kaderen binnen haar huidige bevoegdheid, belangrijk zijn voor de persoonlijke levenssfeer.

*De Commissie acht zich bevoegd om adviezen te verlenen inzake aangelegenheden die tot de openbare orde behoren, voor zover ze de bescherming van de persoonlijke levenssfeer aanbelangen” (cf. Raadgevende commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, Vijf jaar werking van de Commissie: een eerste stap op weg naar de bescherming van persoonsgegevens, **1984-1989**, blz. 28).*

Uit de dwangbuis bevrijd dankzij de Kruispuntbank van de sociale zekerheid

In **1990** werd de aanzet gegeven tot e-government met de creatie van de Kruispuntbank van de sociale zekerheid. De Wet van **15 januari 1990** houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid, strekte er onder andere toe om de inzameling, opslag en verwerking van persoonsgegevens door de instellingen van de sociale zekerheid te rationaliseren door een beroep te doen op nieuwe technologieën en concepten.

Op het gebied van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer werd het toezicht op de Kruispuntbank van de sociale zekerheid toevertrouwd aan het Toezichtscomité van de Kruispuntbank, maar er werd tevens voorzien in de oprichting bij het Ministerie van Justitie van een *Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer*, waaraan adviesbevoegdheid werd verleend met betrekking tot de aspecten van de Wet van **15 januari 1990** die de grondbeginselen van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer raakten. Er werd tevens uitdrukkelijk voorzien dat ze de taken van de *Raadgevende commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer* overnam (cf. artikel 92 van de Wet van **15 januari 1990**). Al bij al bleef het dus een commissie die op operationeel vlak in een strikt keurslijf gevangen zat. Voorlopig althans, want in de memorie van toelichting werd de volgende tip van de sluijer opgelicht.

“De Commissie zal later worden belast met het toezicht op de toepassing van de beginselen betreffende de bescherming van de persoonlijke levenssfeer voor alle geautomatiseerde bewerkingen in het kader van een algemene wet op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Het is tevens wenselijk gebleken reeds vooruit te lopen op dat ontwerp met een algemene strekking door de Commissie een andere samenstelling en een nieuwe werkwijze te geven, die beter zijn

geschikt voor het geheel van de taken waarmee zij wordt belast" (Kamer, **1988-89**, nr. 899/1, blz. 61).

In het licht daarvan werd in de eerste plaats de onafhankelijkheid versterkt van de *Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer*. Ze bleef weliswaar, net zoals de *Raadgevende commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer*, verbonden aan het Ministerie van Justitie, maar de invloed van diverse ministers op haar samenstelling werd beperkt. Voortaan werden de leden van de Commissie immers afwisselend door de Kamer en de Senaat benoemd.

In het licht van de aangekondigde 'algemene' *Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer* opteerde het Koninklijk besluit van **8 augustus 1991 tot regeling van de samenstelling en de werking van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, uitgevaardigd ter uitvoering van artikel 92 van de Wet van **15 januari 1990**, voor een proactieve benadering. Dit besluit nam quasi alle bepalingen over met betrekking tot de samenstelling van de Commissie, het statuut van haar leden en haar wijze van beslissen uit het wetsontwerp *tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens*, dat op **6 mei 1991** werd ingediend.**

Ondertussen werden trouwens ook de bepalingen met betrekking tot de *Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer* in de Wet van **15 januari 1990** reeds afgestemd op het voormelde wetsontwerp (cf. de Wet van **20 juli 1991 houdende sociale en diverse bepalingen**).

De *Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer* was dus naar samenstelling en basiswerking reeds definitief in de plooi gevallen voor de Wet van **8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens** werd goedgekeurd:

- de acht leden en hun plaatsvervangers worden afwisselend benoemd door de Kamer en de Senaat;
- de duur van het mandaat bedraagt zes jaar (hernieuwbaar);
- de Voorzitter (magistraat) oefent zijn mandaat voltijds uit;
- er wordt bepaald welke soort ervaring in de schoot van de Commissie moet aanwezig zijn (er wordt afgestapt van de gewaarborgde aanwezigheid van bepaalde instanties in de Commissie);
- de Commissieleden kunnen geen onderrichtingen krijgen, noch kunnen zij aan de kant worden geschoven omwille van meningen die zij uiten of daden die zij stellen bij het vervullen van hun functie;
- verbod voor een lid om aanwezig te zijn bij beraadslagingen waarbij het een persoonlijk belang heeft;
- om geldig te beslissen moet de meerderheid van de leden aanwezig zijn, er wordt beslist bij volstreekte meerderheid, bij staking van stemmen is de stem van de Voorzitter doorslaggevend;
- adviezen worden met redenen omkleed;
- het secretariaat van de Commissie werd bemand door personeel van het Ministerie van Justitie, dat tevens de werkingskosten draagt.

Het was echter wel wachten op de Wet van **8 december 1992** vooraleer de *Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer*, 'de persoonlijke levenssfeer' *as such* als haar werkterrein kon claimen zonder dat dit nog langer werd gekoppeld aan de werking van een welbepaalde gegevensbank of een specifieke regelgeving.

Voortaan was de Commissie bevoegd om:

- advies te verlenen, op verzoek of uit eigen beweging, over iedere aangelegenheid die betrekking heeft op de toepassing van de grondbeginselen van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, waarbij het uitblijven van een

advies binnen de wettelijke termijn ertoe leidt dat het advies niet langer geacht wordt positief te zijn;

- aanbevelingen te richten, op verzoek of uit eigen beweging, over iedere aangelegenheid die betrekking heeft op de toepassing van de grondbeginselen van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer;
- klachten te onderzoeken die verband houden met de bescherming van de persoonlijke levenssfeer;
- te bemiddelen in het kader van klachten.

Tot slot werd haar onderzoeksbevoegdheid kracht bijgezet. De Commissie of haar leden beschikken onder dezelfde voorwaarden over de onderzoeksbevoegdheden die zijn toegekend aan de ambtenaren belast met het strafrechtelijk toezicht op de Wet van **8 december 1992**. Ze kunnen de mededeling eisen van elk document dat bij hun onderzoek nuttig kan zijn en hebben ook toegang tot plaatsen waarvan zij vermoeden dat er werkzaamheden worden verricht die in verband staan met de bovenvermelde wet.

IV. Geschiedenis van de ‘rechtspraak’ van de Belgische Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer

Van scepticisme ...

De Raadgevende commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, ingesteld bij het Ministerie van Justitie, vergaderde voor het eerst op **2 mei 1984**.

Vijf jaar later had deze Raadgevende commissie een kleine honderd adviezen uitgebracht. Het ging daarbij vooral over aanvragen gestoeld op de Rijksregisterwet en waarbij door overheden en instellingen van sociale zekerheid werd verzocht om een toegang tot het Rijksregister en het gebruik van het identificatienummer ervan.

Een blik in de achteruitkijkspiegel leert dat de Raadgevende commissie er ter zake zeer strikte opvattingen op nahield en een zo ruim mogelijke bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de gegevenssubjecten wou bewerkstelligen, ongeacht de belangen van de houders van bestanden en ongeacht de mogelijkheden en opportuniteiten die de oprukkende informatiseringstechnologie begon te bieden op het vlak van rationalisering en optimalisering van bedrijfs- en beheersprocessen.

Haar rechtspraak getuigde meer in het algemeen van een pessimistische en zelfs verbiedende opstelling ten aanzien van de aanwending van de technieken van geautomatiseerd informatiebeheer. Zo kon een duidelijke weerstand tegen het gebruik van een uniform identificatienummer worden onderkend uit angst voor de mogelijkheid tot interconnectie van bestanden.

Achteraf bekeken is deze restrictieve houding nochtans te verklaren. Deze Raadgevende commissie diende immers als prille instelling standpunten in te nemen over de opmars van informatica bij dataverwerking (zonder hiermee evenwel voldoende vertrouwd te zijn) en over deelaspecten van gegevensbeschermingsrecht (zonder definitief inzicht te hebben in het grotere geheel, bij gebrek aan een algemene kaderreglementering inzake privacybescherming in België).

...naar realisme

Op **7 januari 1992** had dan de eerste vergadering plaats van de eigenlijke Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer, die de vroegere Raadgevende commissie verving.

Hoewel ook deze Commissie nog tot **1996** diende te werken zonder te beschikken over een volledig toepasselijke transversale wet verwerking persoonsgegevens, was zij inmiddels wel meer vertrouwd met de informatica en de verwerking van geïnformatiseerde gegevens, daagde het besef dat de bescherming van de persoonlijke levenssfeer niet kon worden nagestreefd door het weren van moderne technieken en methoden van informatiebeheer en -verwerking (die hoe dan ook verder hun intrede zouden blijven doen in alle maatschappelijke sectoren), en milderde zij derhalve de overgevoeligheid voor privacy.

De strikt legalistische benadering ruimde dus plaats voor een beleidsmatige benadering en in haar adviserende rol streefde de Commissie ernaar een billijk evenwicht tot stand te brengen tussen de vereisten van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en die van een goed georganiseerd bestuurlijk, economisch en sociaal bestel.

Een verklaring voor die evoluerende rechtspraak van de Commissie, zeker op het einde van de twintigste eeuw, moet tevens

gezocht worden in de wijzigende tijdsgeest waarin de Commissie als collegiaal orgaan diende op te treden. Meer en meer burgers en ondernemingen verwachtten een dienende, dynamische en professionele openbare dienstverlening. De Kruispuntbank voor de sociale zekerheid, op dat moment reeds zowat tien jaar de motor voor administratieve vereenvoudiging, en e-government in de sociale sector begonnen meer en meer model te staan voor andere sectoren om ook daar de elektronische openbare dienstverlening en gegevensuitwisseling te gaan optimaliseren, zonder daarbij het respect van de persoonlijke levenssfeer en informatieveiligheid uit het oog te verliezen. Andere initiatieven, zoals onder meer de oprichting van de Dienst voor de Administratieve Vereenvoudiging in **1998**, knoopten naadloos aan bij deze evolutie en de sterkere voeling met het werkveld en de realiteit van de gegevensverwerking vertaalde zich ook in de adviespraktijk van de Commissie.

Verantwoording

Dit boekje is een bescheiden voorstelling van een groot project: het openstellen, systematiseren en online ter beschikking stellen van het gros van de teksten over privacy en persoonsgegevensbescherming vanaf het prille begin tot 1998. Het gaat om wetgeving, adviezen, doctrine en rechtspraak, met de ambitie zo volledig mogelijk te zijn en het later nog meer te worden.

De verzameling is wel beperkt tot België, en tot wat we konden en mochten publiceren.

Het idee is geboren in mei 2009 naar aanleiding van de stakeholdersconferentie van de Europese Commissie, die in Brussel werd gehouden op 19 en 20 mei en waarin Jacques Barrot toen belast was met Justitie, Vrijheid en Veiligheid. Daarmee werd de start gegeven voor wat we ondertussen de *'review of the directive'* noemen. Toen kreeg Stefan Verschuere, ondervoorzitter van de Belgische Privacycommissie, het woord om lezing en lering te geven over de discussies en keuzes die aan de orde waren in de opbouw van de richtlijn van 1995. Uit de studie van die geschiedenis bleek dat tal van discussiepunten die nu plots zo heftig worden besproken toen reeds gekend waren en ook aan de orde van de dag waren. De privacyproblematiek en de technieken om die te beschermen, waaronder een effectieve en efficiënte gegevensbescherming, zijn in de loop van de laatste vijftien jaar veranderd. De essentie ervan niet. Het wiel wordt niet elke dag opnieuw uitgevonden. Het warm water evenmin. Niet anders is het met gegevensbescherming. Wij stelden wel vast dat te veel gedacht werd dat de uitdagingen van 2009 nooit eerder het voorwerp van doorgedreven gedachteswisselingen en oplossingen waren geweest. Tijd dus om de schatten uit het nabije verleden nog eens uit te stallen.

In eerste instantie werd gedacht aan een selectie van spraakmakende teksten, een klassieke anthologie of bloemlezing. Maar er

was ook vraag naar een vollediger overzicht. Zo is er vraag naar de wet- en regelgeving, en naar beslissingen van de Privacycommissie. Gaandeweg is het initiële voorstel geëvolueerd van een tekstboek type anthologie naar een cd-rom en verder naar een speciale website. Dit bleek uiteindelijk het geschikte middel te zijn om ook voldoende soepel te kunnen inspelen op bijkomende informatie en het gaandeweg bijstellen en verbeteren van de beschikbare teksten en informatie. Het bleek uiteindelijk ook de beste manier om met een open systeem te werken dat in staat is om de informatie van na 1998 te verwerken. Het is immers niet de bedoeling om stil te blijven staan op 11 december 1998, de datum van de afkondiging van de wet van die datum tot omzetting van Richtlijn 95/46/EG van 24 oktober 1995 *van het Europese Parlement en de Raad betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrij verkeer van die gegevens*, B.S. 3 februari 1999. Deze datum werd gekozen om de eerste etappe in de evolutie van de Belgische privacywetgeving mee te nemen in wat we als een eerste oefening beschouwden. Het hoofddoel is een volledige anthologie over het geheel van de Belgische privacywet- en regelgeving ter beschikking te stellen. 1998 was het jaar waarin deze nationale wetgeving, al grotendeels Europees geïnspireerd, volledig vanuit de Europese cockpit werd aangestuurd. Na dat jaar is de aan te leveren documentatie, zeker in het licht van de herziening, nog meer Europees en zelfs internationaal geworden. Overigens beseften we bij aanvang niet dat er reeds, zelfs beperkt tot 1998, zo veel materiaal voorhanden was. Sinds 1970, het jaar van de derde conferentie over het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens in Brussel, volledig gewijd aan artikel 8 EVRM en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, en ook het jaar waarin de allereerste Europese instantie voor gegevensbescherming, *Datenschutzbeauftragte*, van kracht werd in het Bundesland Hessen, is er een niet aflatende stroom van initiatieven en regelgeving op gang gekomen, vooral dan in de schoot van de Raad van Europa: de resoluties '*on the protection of the privacy of individuals vis-à-vis electronic data bank*' van 1973 en '74, het parlementaire rapport 'Bayerl' van 1979 en uiteindelijk de Conventie 108 van 28 januari 1980. Ondertussen was in België het

EVRM en het privacyartikel 8 in het recht gekatapulteerd door de ophefmakende uitspraak van het EHRM van 13 juni 1979. Alleen al daardoor werd het begrip 'privacy' op de kaart gezet. Niet alleen als afweermiddel, als negatieve vrijheid, maar ook als recht op persoonlijke autonomie, de voorbode van 'informatieele zelfbeschikking' zoals dat door het Duitse Constitutionele Hof op 15 december 1983 werd geformuleerd. Ook in Groot-Brittannië (1972) en Frankrijk (1974) werden onderzoekscommissies opgericht die telkens hebben geleid tot de eerste wetgeving over de bescherming van persoonsgegevens, en telkens ook, Hessen achterna, tot de oprichting van een privacycommissie of met andere woorden een administratieve autoriteit die moest adviseren over en toezien op een correcte toepassing van dat nieuwsoortige normenstelsel. Niet meteen een evidente oplossing in een rechtsstaat gebouwd op de klassieke trias politica. Dit model werd ook in België gekopieerd toen in 1983 de commissie Holsters van start ging, net als in andere landen naar aanleiding van de eerste grootschalige geïnformatiseerde verwerking van persoonsgegevens: de databank van ambtenaren en het Rijksregister. Het was niet anders in 1990 toen de Kruispuntpbank van de sociale zekerheid van start ging met een speciale toezichthouder en de Privacycommissie zelf werd opgericht.

De basisinformatie over dit alles moet te vinden zijn op de website <http://www.anthologieprivacy.be> en in een gecondenseerde vorm ook in dit boekje dat er verder ook niet zo veel meer toe doet, behalve om het project op te starten. En als geheugensteuntje. Laat het nog lang in het zicht liggen, want dit moet een website in beweging zijn. Ze is niet alleen bedoeld voor de historiografie van de privacybescherming, maar ook voor het begrijpen, actualiseren en hertalen van de basisprincipes van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in het algemeen en persoonsgegevens in het bijzonder.

Wij maken graag van de gelegenheid gebruik om hen te danken die dit project mede vorm hebben gegeven: de heer Paul Thomas, de eerste voorzitter van de Privacycommissie die gedurende twaalf jaar zowel de opstart als de uitbouw ervan aangestuurd heeft en

die zo vriendelijk is geweest het woord vooraf te schrijven. De professoren Serge Gutwirth en Paul De Hert die het volledige project begeleid hebben en het overzichtsartikel van dit boekje en de uitgebreide versie op de website (in de rubriek 'Over anthologie') hebben verzorgd. Zij hebben ook hun uitgebreide collectie artikelen, noten en basismateriaal ter beschikking gesteld. Ook de uitgever, Stefaan Janssens van Politeia en Academic & Scientific Publishers, mag niet onvermeld blijven. Hij heeft ons goed geholpen in de keuze van het medium en de aanpak van dit informatieproject. En bij dit alles mag de inzet van de medewerkers van de Privacycommissie zelf niet vergeten worden: Sofie Ruysseveldt die de publicatietoelatingen verkreeg, Rita Van Nuffelen voor haar bijdrage 'Historiek van de Privacycommissie', Jan Vansevenant voor zijn tekst over de wetsevolutie rond privacy- en gegevensbescherming en Nils De Ridder voor zijn essay 'Over privacy: filosofische reflecties'. Voor de vertaling van al die teksten kon de Privacycommissie een beroep doen op haar Franstalige vertaalploeg: Sylvie Boquet, Cécile Delmal en Marc Delvigne. Nils De Ridder nam samen met Pablo Van Schel, Thierry Claessens en Jolien Ghyselincx ook het opzoeken en inscannen van de documenten van de anthologie voor zijn rekening, evenals het toekennen van metadata aan die documenten. An Machtens en Eva Wiertz zorgden voor de opbouw en invulling van de website. En de talloze auteurs die ons de toestemming hebben gegeven om hun teksten op te nemen in onze anthologie, mogen natuurlijk ook niet in ons dankwoord ontbreken.

Wij hopen deze lijst van medewerkers nog te mogen uitbreiden: u kunt ook meewerken door te reageren op de website en uw opmerkingen, suggesties, verbeteringen en voorstellen in te sturen. Uw participatie zouden wij zeer op prijs stellen.

Voor de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer,

Willem Debeuckelaere, voorzitter
Stefan Verschuere, ondervoorzitter
Patrick Van Wouwe, administrateur

Brussel, 28 januari 2013

Doeltreffend zoeken op de anthologiewebsite

De anthologiewebsite bevat een overvloed aan teksten over privacy- en persoonsgegevensbescherming die betrekking hebben op de periode van het begin van de jaren zeventig tot 1998. Ze is toegankelijk via <http://www.anthologieprivacy.be/nl>.

De site is opgedeeld in vier rubrieken:

- 'Beslissingen': adviezen van de Privacycommissie en de voormalige Raadgevende commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer;
- 'Wetgeving': wetten en parlementaire stukken op Belgisch en internationaal niveau;
- 'Rechtspraak': rechtspraak van de verschillende Belgische rechtbanken;
- 'Rechtsleer'.

Als u bijvoorbeeld graag een overzicht krijgt van alle arresten van het Grondwettelijk Hof, dan kunt u eenvoudigweg de lijstpagina met deze arresten oproepen in de rubriek 'Rechtspraak'. Om het websitebezoekers gemakkelijk te maken, werd het referentiemateriaal bovendien nog op twee andere manieren ontsloten.

Ten eerste kunt u de geavanceerde zoekfunctie van de website gebruiken (<http://www.anthologieprivacy.be/nl/search/site>). U geeft een of meer termen in het zoekveld in (al dan niet met jokertekens) en vervolgens kunt u een aantal filters selecteren voor een meer gerichte zoekopdracht: jaar van de publicatie, taal van de publicatie, type (parlementair stuk, boek, advies, ...) en sleutelwoord. Wanneer u een sleutelwoord ingeeft in het Nederlands, wordt enkel gezocht naar Nederlandstalige teksten waaraan dit sleutelwoord is toegekend. Wilt u ook teksten die betrekking hebben op hetzelfde

sleutelwoord in het Frans, dan moet u de zoekopdracht herhalen met de Franse vertaling van het betreffende sleutelwoord. Opgelet: aan wetgevende teksten en parlementaire stukken zijn geen sleutelwoorden toegekend. Op de geavanceerde zoekpagina van de site kunt u die dus enkel sorteren op titel, jaar en bron. Wanneer u een woord ingeeft in het zoekveld, wordt ook een 'full text search' uitgevoerd, wat betekent dat het woord ook gezocht wordt in de documenten die als pdf-bestand op de site opgeladen zijn.

Ten tweede werd het tekstmateriaal opgelijst in twee aparte bestanden, die u kunt downloaden op de pagina 'Over anthologie' (<http://www.anthologieprivacy.be/nl/over-anthologie>). Het gaat om een bibliografische lijst van wetgevende teksten en parlementaire stukken, en een bibliografische lijst van ander tekstmateriaal.

Wie ondanks dit alles een bepaald document toch niet terugvindt, of zelf een suggestie voor een document heeft, kan dit melden via het contactformulier op de anthologiewebsite (<http://www.anthologieprivacy.be/nl/contacteer-ons>).

Site map

Beslissingen

- Adviezen van de Privacycommissie en de Raadgevende commissie

Wetgeving

- Nationaal
 - o Wetten
 - o Koninklijke besluiten
 - o Omzendbrieven
 - o Berichten
 - o Parlementaire stukken
- Internationaal
 - o Wetgevende teksten
 - o Parlementaire stukken

Rechtspraak

- Raad van State
- Grondwettelijk Hof
- Hoven en rechtbanken
 - o Hof van Cassatie
 - o Hoven van beroep
 - o Arbeidshof
 - o Rechtbanken van eerste aanleg
 - o Rechtbanken van koophandel
 - o Arbeidsrechtbanken
 - o Politierechtbanken
 - o Vredegerechten

Rechtsleer

- Boeken
- Tijdschriften
- Andere publicaties

Auteurs van *Anthologie Privacy*

Aronstein, C.S.	Dumortier, J.	Roos, M.
Baeteman, G.	Geernaert, K.	Roosen, S.
Barthelemy, J.	Gerlo, J.	Ringelheim, F.
Bas, R.	Gol, J.	Rutsaert, J.
Berleur, J.	Gosseries, P.	Schoolmeesters, P.
Bing, J.	Guldix, E.	Schyvens, H.
Blontrock, P.	Gutwirth, S.	Smeesters, B.
Boulanger, M.-H.	Hanotiau, B.	Storme, M.
Bourlond, A.	Holsters, D.	Stroeykens, H.
Brisson, F.	Hustinx, P.J.	Surmont, J.
Brouwer, E.	Jacobs, K.	Taeymans, M.
Buyle, J.-P.	Joinet, L.	Teerlinck, P.
Callens, S.	Keuleneer, F.	Thunis, X.
Carlier, F.	Krings, E.	Turner, P.
Claes P.	Laffineur, J.	Van Bulck, K.
Collard F.	Lanoye, L.	Van den Bossche, L.
Colson F.	Lemmens, P.	Van Hecke, H.
Cox J.-C.	Lepany, S.	Van Kerckvoorde, J.
Dalcq, C.	Lesuisse, O.	Van Laethem, W.
De Hert, P.	Lontings, D.	Van Nuland, J.
De Houwer, J.	Louveaux, S.	Van Outrive, L.
De Keyser, K.	Massart, J.	Van Steenberge, J.
De Meuter, S.	Matthijs, J.	Van Vlasselaer, M.-J.
De Meyer, J.	Meers, H.	Vandenbergh, H.
De Nauw, A.	Meysmans, E.	Vanderborght, J.
De Schepper, L.	Montero, E.	Vandeweerdt, M.
De Schutter, B.	Nugter, A.	Velu, J.
De Schutter, O.	Nys, H.	Verbeke, A.
De Terwangne, C.	Oversteyns, B.	Verbist, W.
De Vroede, P.	Parmentier, S.	Vercruyssen, W.
Debeuckelaere, W.	Pieters, D.	Verschueren, F.
Decorte, T.	Poll, Y.	Veys, M.
Decoster, C.	Pouillet, Y.	Viaene, J.
Dejaegere, P.	Quintin, E.	Vleugels, A.
Dejemeppe, P.	Raes, K.	Voorhoof, D.
Delarue, R.	Rauws, W.	Wathelet, M.
Denis, S.	Renodeyn, I.	Willekens, H.
Depre, R.	Rigaux, F.	Willems, A.
Doom, R.	Robben, F.	Wylleman, A.